

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 11/19 Fall 2016, p. 807-824

DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9937>

ISSN: 1308-2140, ANKARA-TURKEY

Article Info/Makale Bilgisi

✍ Received/Geliş: 30.08.2016

✓ Accepted/Kabul: 18.11.2016

✍ Referees/Hakemler: Doç. Dr. Baykal BİÇER – Doç. Dr. Şengül ÇELİK

This article was checked by iThenticate.

ÇAĞDAŞ FELSEFENİN KLASİKLERİ: FELSEFE ÖĞRETİM ÜYELERİNİN TERCİHLERİ ÜZERİNE NİCEL BİR ARAŞTIRMA

Aslı YAZICI** - Sedat YAZICI***

ÖZET

Bu araştırmanın ana problem cümlesi “Felsefe öğretim üyelerinin değerlendirmesine göre, çağdaş Batı felsefesinin temel klasikleri nelerdir?” sorusudur. Çalışmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Türkiye’de devlet ve vakıf üniversitelerinin farklı fakülte ve bölümlerinde felsefe alanında eğitim veren öğretim üyeleri oluşturmaktadır. Veri toplama aracında çağdaş felsefenin toplam 84 klasiğine yer verilmiş, katılımcılardan bu klasiklerden beşini önem sırasına göre belirlemeleri istenmiştir. Elde edilen bulgulara göre, toplam 33 eser 10 kez veya daha fazla sayıda öğretim üyesi tarafından tercih edilmiştir. Çağdaş felsefenin klasiği olarak Heidegger’in *Varlık ve Zaman* (56 kez) adlı eseri katılımcıların en fazla tercih ettiği klasik olmuştur. Onu Wittgenstein’in *Felsefi Soruşturmalar* (41 kez) adlı eseri, T. Kuhn’un *Bilimsel Devrimlerin Yapısı* (41 kez) ve yine Wittgenstein’in *Tractatus Logico-Philosophicus* (37) adlı eserleri izlemiştir. Öğretim üyelerinin klasik tercihlerinin ilgi ve çalışma alanına göre farklılık gösterdiği görülmüştür. Ders programlarında ve içeriklerinde felsefenin ana klasiklerine yer vermek felsefe eğitiminin önemli bir parçasıdır. Öğretim üyelerinin gözünde çağdaş felsefenin klasiklerinin neler olduğunun tespit edilmesi ülkemizde yürütülen felsefe eğitiminin içeriğinin tanınmasına ve mevcut eğitim programlarının ve ders içeriklerinin değerlendirilmesine katkı sağlayacak niteliktedir. Bu çalışmada elde edilen bulgular Kuzey Amerika’da yapılmış benzer bir çalışmayla karşılaştırılarak akademik felsefe eğitimimizin uluslararası boyutu belirlenmeye çalışılmış; ülkemizde mevcut felsefi eğilim ve ilginin içeriği üzerine bazı değerlendirmeler yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Felsefe eğitimi, felsefe klasikleri, çağdaş felsefe, Türk felsefesi

** Doç. Dr. Çankırı Karatekin Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü, El-mek: ayaziciasli@hotmail.com

*** Prof. Dr. Çankırı Karatekin Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü, El-mek: sedatyazici@karatekin.edu.tr

Bu çalışma, Çankırı Karatekin Üniversitesi Bilimsel Araştırma Projeler (BAP) Birimi tarafından desteklenmiştir. Çalışmaya katkılarından dolayı Murat Öner ve Sinem Öndeş’e teşekkür ediyoruz.

**THE CLASSICS OF CONTEMPORARY PHILOSOPHY: A
QUANTITATIVE STUDY ON THE CHOICES OF TURKISH
PHILOSOPHY ACADEMICS**

ABSTRACT

This paper is about the classics of contemporary philosophy. The research question of the study was this: “What are the classics of contemporary philosophy according to perceptions of Turkish philosophy academics?” Quantitative research method was used in the study. The universe of the study consists of philosophy faculty members working in both state and private university departments. The sample statistically well represents the universe. Data was collected by the research team in face to face meetings in some universities, and through Google docs by emailing the questionnaire to the faculty members. The participants consist of 111 philosophy academics, 81 were male and 29 were female. The questionnaire consists of 84 major classics of contemporary philosophy, and some demographic questions. In total, 33 classics were chosen more than ten times. Given the perceptions of Turkish philosophy academics, Heidegger’s *Being and Time* (chosen 56 times) was found the most important classics of the contemporary philosophy. It was followed by Wittgenstein’s *Philosophical Investigations* (41 times), T. Kuhn’s *The Structure of Scientific Revolutions* (41 times) and Wittgenstein’s *Tractatus-Logico-Philosophicus* (37 times).

The inclusion of philosophy classics within educational programs and course syllabus is an important part of philosophy education. The findings of this study can make substantial contribution to our understanding of the content of philosophy education, the evaluation of existing educational programs in Turkey. Findings are compared with the results of a similar study conducted in the USA and Canadian universities, and some comments are made regarding philosophy education and research interests in Turkish universities.

STRUCTURED ABSTRACT

The inclusion of philosophy classics within educational programs and course syllabuses is an important part of philosophy education. However, in a workshop with the aim of discussing the problems of philosophy education in the Turkish universities, it was pointed out that nearly all undergraduate students are finishing their education without reading a primary text in philosophy.

Although Turkish and Islamic Philosophy have been a part of philosophy education in Turkey, both analytic and continental philosophy have been dominant approaches in the philosophy departments of the Turkish universities. Due to lack of common criteria for comparing classics of Turkish and Islamic philosophy with that of Western philosophy, only Western classics were included in the study.

This paper is about the classics of contemporary philosophy. The research question of the study was this: “What are the classics of

Turkish Studies

contemporary philosophy according to perceptions of Turkish philosophy academics?” Quantitative research method was used in the study. The universe of the study consists of philosophy faculty members working in both state and private university departments. The sample statistically well represents the universe. Data was collected by the research team in face to face meetings in some universities, and through Google docs by emailing the questionnaire to the faculty members. The participants consist of 111 philosophy academics, 81 were male and 29 were female. The questionnaire consists of 84 major classics of contemporary philosophy, and some demographic questions. In total, 33 classics were chosen more than ten times. Given the perceptions of Turkish philosophy academics, Heidegger’s *Being and Time* (chosen 56 times) was found the most important classics of the contemporary philosophy. It was followed by Wittgenstein’s *Philosophical Investigations* (41 times), T. Kuhn’s *The Structure of Scientific Revolutions* (41 times) and Wittgenstein’s *Tractatus-Logico-Philosophicus* (37 times). The following table includes our major findings:

	Classics	Total citation	Cited in the first rank
1	Heidegger, M. <i>Being and Time</i>	56	26
2	Wittgenstein, L. <i>Philosophical Investigations</i>	41	9
	Kuhn, T. <i>The Structure of Scientific Revolutions</i>	41	10
3	Wittgenstein, L. <i>Tractatus-Logico-Philosophicus</i>	37	9
4	Sartre, J. P. <i>Being and Nothingness</i>	30	2
5	Russell, B. & Whitehead, A. N. <i>Principia Mathematica</i>	25	11
6	Rawls, J. <i>A Theory of Justice</i>	24	5
7	Popper, K. <i>Open Society and its Enemies</i>	21	3
8	Foucault, M. <i>The Order of Things</i>	19	2
9	Bergson, H. <i>Creative Evolution</i>	18	9
10	Popper, K. <i>The Logic of Scientific Discovery</i>	17	2
11	Gadamer, H. G. <i>Truth and Method</i>	16	3
	Habermas, J. <i>The Theory of Communicative Actions</i>	16	3
	Derrida, J. <i>Of Grammatology</i>	16	2
12	Husserl, E. <i>Ideas</i>	14	5
	MacIntyre, A. <i>After Virtues</i>	14	0
13	Husserl, E. <i>Logical Investigations</i>	13	4
	Quine, W. V. O. <i>Word and Object</i>	13	3
	Foucault, M. <i>Discipline and Punish</i>	13	2
	Whitehead, A. N. <i>Process and Reality</i>	13	0
14	Adorno, T. W. <i>Negative Dialectic</i>	12	4
	Kripke, S. <i>Naming and Necessity</i>	12	3
	Deleuze, G. & Guattari, F. <i>Anti-Oedipus: Capitalism and Schizophrenia</i>	12	2
	Merleau-Ponty, M. <i>Phenomenology of Perception</i>	12	1
	Beauvoir, S. de <i>The Second Sex</i>	12	1
15	Bergson, H. <i>The Two Sources of Morality and Religion</i>	11	6
		11	4

Turkish Studies

	Carnap, R. The Logical Structure of the World	11	1
	Arendt, H. The Human Condition	11	1
	Nozick, R. Anarchy, State and Utopia	11	1
	Rawls, J. Political Liberalism		
16	Ayer, A. J. Language, Truth and Logic	10	3
	Chomsky, N. Syntactic Structures	10	3
	Russell, B. The Problems of Philosophy	10	2

We also found that academic background and area of interest are related to participants' preferences. For example, whereas four participants whose academic interest and education were in continental philosophy and two participants whose academic interest and education were in Turkish and Islamic philosophy preferred Bergson's *Creative Evolution*, only one participant in Analytic Philosophy selected this book. Also, seven participants whose study area were in theoretical philosophy (philosophy of science, mind, logic etc.) selected Russell and Whitehead's *Principia Mathematica* in their first choice, only one participant whose study area was in practical philosophy (ethics, political philosophy etc.) selected that classics as first choice.

Compared to other branches of social sciences such as geography, social studies and history, philosophy education is a neglected topic both in national and international studies. The findings of this study can make substantial contribution to our understanding of the content of philosophy education, the evaluation of existing educational programs in Turkey. Findings are compared with the results of a similar study conducted by Lackey (1999) in the USA and Canadian universities. For example, we found that seven classics chosen by the Turkish academics were also included in Lackey's first ten classics chosen by the North American philosophers. In the conclusion, some comments are made regarding philosophy education and research interests in Turkish universities.

Keywords: Philosophy education, philosophy classics, contemporary philosophy, Turkish philosophy

Giriş

Türkiye'de felsefe eğitimi üzerine yapılmış çalışmalar oldukça sınırlıdır. Bunun önemli bir nedeni, Eğitim Fakültelerinde felsefe grubu bölümlerinin ve lisansüstü programlarının çok az olmasından kaynaklanmaktadır. Aslında, tarih, coğrafya ve sosyal bilgiler eğitimi gibi sosyal bilimlerin diğer alanlarıyla karşılaştırıldığında dünyada da felsefe eğitimi üzerine yapılmış çalışmalar oldukça sınırlıdır. Bu çalışmanın amacı Türkiye'de felsefe alanında görev yapan öğretim üyelerinin değerlendirmesiyle çağdaş felsefenin klasiklerinin neler olduğunu tespit etmektir. Bu amaçla, çalışmanın problem cümlesi şu şekilde ifade edilmiştir: "Felsefe bölümü öğretim üyelerinin değerlendirmesine göre, çağdaş Batı felsefesinin temel klasikleri nelerdir?"

Felsefe eğitiminde klasiklere yer vermemek akademik felsefe eğitimimizin önemli sorunlarından biri olarak görülmektedir. Bu tespit, 2012 yılında gerçekleştirilen Yüksek Öğretimde Felsefe Eğitimi Çalıştayı'nda ülkemizdeki felsefe akademisyenleri tarafından ortak olarak dile getirilen bir husus olmuştur (Ketenci ve Tosun, 2014). Çağdaş felsefenin klasiklerini belirlemeye

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 11/19 Fall 2016

yönelik Türkiye’de yapılmış herhangi bir çalışma mevcut değildir. Bu çalışma, felsefe eğitimi alanında yapılmış nadir uygulamalı çalışmalardan biri olması açısından özgün bir değere sahiptir.

Gerek Batı dünyasında, gerekse ülkemizde farklı felsefi gelenekler ve yaklaşımlar mevcut olup bu yaklaşımlar lisans ve lisansüstü eğitim programlarında değişik düzeyde ve ağırlıkta yer alırlar. Bu yaklaşımların ikisi Analitik Felsefe geleneği ile Kıta Avrupa Felsefe geleneğidir. Analitik felsefe geleneği pozitivizmin bir devamı olup felsefeyi daha çok bilime yaklaştırarak dilsel ve mantıksal doğrulama çerçevesinde alır. Kıta Avrupa felsefesi ise felsefe yapma tarzı ve ele aldığı konular itibarıyla birincisinden oldukça farklıdır. Bu felsefe geleneğinde, varlık, metafizik, fenomenoloji ve varoluşçuluk gibi konular ağırlıklıdır. Ayrıca, ülkemiz açısından ele alındığında, Türk-İslam Felsefesi geleneği çerçevesinde yürütülen çalışmalar felsefe eğitimimizin önemli bir kısmını oluşturur. Her üç felsefe geleneği Türkiye’deki felsefe bölümlerinde farklı ağırlıkta yer alırlar ve bu felsefe geleneklerinin klasikleri eğitim programlarında farklı düzeyde yansır.

Diğer akademik alanlarda olduğu gibi, çağdaş felsefe alanında da on binlerce kitap mevcuttur. Ancak bunların bazıları etki ve önem bakımından alanın klasikleri arasında yer alır. Bu klasiklerin sayısı da önem derecesine göre yüzlerce sayıdadır. Araştırma kapsamında, felsefenin varlık, bilgi, etik, estetik, siyaset, dil, din, matematik, hukuk, tarih ve zihin felsefesi gibi tüm alanlarında 1900’lü yıllardan günümüze temel klasik eserler yer almaktadır. Bu araştırmada, Lackey’in (1999) çalışmasından yararlanılmıştır. Bunun yanı sıra, Türkiye’de felsefe eğitiminin farklı etkilenme alanları olduğu için ölçme aracıda yer alan klasik eserleri belirlemede uzman görüşünden ve ilgili literatürden de yararlanılmıştır. Belirlenen eserler, ilkin çalışma ekibi tarafından tespit edilmiş, daha sonra farklı ilgi ve çalışma alanlarına sahip felsefeci öğretim üyelerinin uzman görüşüne başvurularak ölçme aracıda yer alacak klasikle son hali verilmiştir.

Türkiye’de felsefe eğitimi

Türkiye’de felsefe eğitiminin gelişimi farklı kaynaklardan beslenmiştir. Mübahat Türker Küyel (1976) bu kaynağı İslam Felsefesinin kendi içinden ve dışından beslenen kaynakları takip ederek Hint ve Çin Felsefesinin izlerini göstererek başlatır. Biçer (2010) ise Tanzimat döneminden itibaren

Osmanlı Devleti’nde yerleşmiş olan geleneksel Türk-İslam felsefesinin yanında Batı felsefesinin de yerini almaya başladığını belirtmektedir. Bununla birlikte ülkemizde çağdaş batı felsefesine yönelik ilginin Meşrutiyet dönemindeki fikir hareketleriyle artmaya başladığını görüyoruz. Bayraktar’a (2016) göre Cumhuriyet döneminde ortaya çıkan felsefi hareketlerin büyük bir çoğunluğu köken olarak Osmanlı İmparatorluğu’nun son döneminde ortaya çıkan felsefi çalışmalara dayanır. Özellikle Meşrutiyet döneminde yayınlanan *Ulum-u İktisadiye İctimaiye Mecmuası*, *Dergâh*, *Yeni Mecmua*, *Edebiyat Fakültesi Mecmuası*, *Anadolu Mecmuası* ve *İçtihat* adlı süreli yayınlarda H. Spencer, W. James, A. Comte, S. Mill, Kant, Schopenhauer ve Marks gibi düşünürlerin görüşleriyle ilgili yayınlar yer almaktaydı (Kaynardağ, 2002; Küyel, 1976). Mustafa Şekip Tunç, Bergson’un görüşlerini Türkiye’de geniş bir şekilde tanıtan ilk felsefecilerimizden olmuştur. Bergson’un sezgici felsefe anlayışı Türkiye’de yakın ilgi görmüş ve birçok felsefecimizi etkilemiştir (Bayraktar, 1998). Materyalizm, pozitivizm, spiritüalizm, enerjetizm, idealizm, pragmatizm ve Bergsonculuk gibi akımlar Çağdaş Türk felsefesinde derinlemesine ele alınmış, incelenmiş ve temsil bulmuştur (Bolay, 2008; Bayraktar, 2016; Akgün, 2005).

1933 yılında yapılan üniversite reformunun Türkiye’de felsefe eğitiminin seyrine önemli etkisi olmuştur. Bu reformla, medrese eğitimi geleneğinden gelen başta İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölüm başkanı Ahmet Naim olmak üzere bazı hocaların görevine son verilmiş, daha çok Batı eğitimi almış olan Hilmi Ziya Ülken, Halil Vehbi Eralp, Macit Gökberk gibi genç felsefecilere görev verilmiştir (Kaynardağ, 2002).

Turkish Studies

Türkiye’de felsefe eğitiminin tarihiyle ilgili belirtilmesi gereken hususlardan biri de Nazi baskısından kaçarak Türkiye’ye gelen Alman hocaların katkısıdır. Bunlardan H. Reichenbach dünyada da bilinen bir felsefecidir. Diğer hocalar arasında felsefe tarihçisi Von Aster, yine antikçağ felsefesi ve mitolojisi uzmanlarından W. Kranz, Kant yorumlarıyla bilinen H. Heimspeth ve fenomenoloji yorumcusu J. Ritter ve mantık çalışmalarıyla bilinen Von Freytag yer alır (Kaynardağ, 2002).

Gerek Alman felsefecilerin Türkiye’deki akademik ve eğitim-öğretim faaliyetleriyle, gerekse Macit Gökberk, Takiyettin Mengüşoğlu ve İsmail Tunalı gibi felsefecilerin Avrupa’daki eğitimleri esnasında yaptıkları çalışmalar yoluyla bu felsefecilerimizin İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Felsefe Bölümü özelinde ve Türkiye genelinde felsefe eğitimini konu ve yaklaşım açısından etkilediklerini söyleyebiliriz. Bunlardan Mengüşoğlu, Nicolai Hartman’ın yanında doktora eğitimini tamamlamış, *Felsefeye Giriş* ve *İnsan Felsefesi* gibi eserlerini ontolojik yaklaşım çerçevesinde ele almıştır. Yine önemli estetikçilerimizden olan İsmail Tunalı’nın yaklaşımı da Hartman’ın modern ontoloji anlayışını takip eder. Hartman’ın süje-obje ilişkisi temelinde yaptığı ontolojik bilgi tanımı bugün hale Türkçe felsefe kaynaklarında ve akademik dünyada varlığını sürdürmektedir.

Lisans veya lisansüstü eğitim görmek amacıyla Osmanlı İmparatorluğu ve Cumhuriyet döneminde yurtdışına gönderilen öğrencilerin ülkemizdeki her alandaki eğitime ve akademik çalışmaların içeriğine önemli katkısı olmuştur. Devlet bursuyla yurtdışına gönderilen öğrenci sayısı 1993 yılından itibaren önemli oranda artmış, bu kapsamda Avrupa ve Amerika’da eğitimini tamamlayarak yurda dönen birçok felsefecimiz olmuştur. Bugün devlet ve vakıf üniversitelerinde yer alan felsefe bölüm sayısı yaklaşık 70 civarında, felsefe alanında eğitim görmüş öğretim üyesi sayısı da üç yüzü aşmış durumdadır. Bazı üniversite bölümlerinde veya akademik çevrelerde dönem dönem farklı felsefi yaklaşımlar hâkim olmuş olsa da, günümüz itibariyle değerlendirdiğimizde, Türkiye’de felsefe eğitiminin akademik ilgi ve çalışmalar açısından bir çeşitlilik gösterdiğini söyleyebiliriz.

Çağdaş felsefede belli başlı akımlar ve yaklaşımlar

Günümüz batı felsefesinde iki felsefi anlayışın ya da geleneğin egemen olduğunu söyleyebiliriz. Bu anlayışların birincisi daha çok ABD, İngiltere, Kanada ve Avustralya gibi İngilizce konuşan ülkelerde egemen olan *Analitik Felsefe* geleneğidir (Searle, 1996). Analitik felsefe, en yalın haliyle anlamın çözümlemesiyle ilgilenen bir yaklaşımdır.

Bu felsefe geleneğin tarihçesi bir yönüyle deneyimciliğin öncüleri Locke, Berkeley ve Hume ile; diğer yönüyle de Kant’ın transendental felsefesiyle başlamıştır. 18. yüzyıla damgasını vuran Hume’un deneyimcilik fikri ve Kant’ın aydınlanmacılık düşüncesi modern Batı felsefesinin temelini oluşturan iki farklı felsefi yaklaşımdır. Hume, yegâne bilgiyi duyuma ve deneyime dayandırırken, Kant, doğru bilginin kaynaklarından birinin de akıl olduğunu ileri sürmüştür. Kant’ın aydınlanmacılık düşüncesine göre de, insan, içinde bulunduğu zorlukları ancak akıl yoluyla çözebilir ve kendi yolunu akılla bulabilir. Demek ki, batı felsefesi bir yandan bilgiyi duyuma ve deneyime, kabaca olguya indirgerken; bir yandan da insan aklının önemini ön plana çıkarmıştır. Bu anlayış 19. yüzyılda Pozitivizm (olguculuk) akımının doğmasına yol açmıştır. Pozitivizme göre, doğru bilgi olguya ve deneye dayanan bilgidir (Yazıcı, 2014; Kearney, 1994; Magee, 1985). Pozitivistlere göre, metafizik bilginin herhangi bir doğruluk değeri yoktur çünkü metafizik önermeler olgusal içerikli değildir ve dilsel ve mantıksal çözümlemelerle de doğruluk değeri taşımadıkları anlaşılabilir (Carnap, 1995). Bu yaklaşımdan dolayıdır ki, 20. yüzyılın ilk yarısında *Mantıkçı Pozitivizm* diye anılmaya başlanan Pozitivizm günümüzde Analitik Felsefe veya Çözümleyici Felsefe olarak bilinmektedir.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 11/ 19 Fall 2016

Analitik Felsefenin en önemli özelliği kurgusal temellendirmelere karşı olmasıdır. Metafiziğe karşı çıkışı da bu nedenledir. Onlara göre felsefe, elinden geldiğince bilimsel yöntemlerle ele alınmalı ve bilimin olgularıyla desteklenmelidir. Bu felsefi akımın 19. yüzyılın son çeyreğinde Gotlob Frege'nin dil, mantık ve matematik felsefesiyle ilgili çalışmalarıyla ortaya çıkmaya başladığını söyleyebiliriz. Ludwig Wittgenstein, Bertrand Russell ve G. E. Moore, 1920-1930 yılları arasında ortaya çıkan Viyana Çevresi filozofları bu akımın diğer temsilcileridir (Martinich ve Sosa, 2001). Ancak, yukarıda da ifade ettiğimiz gibi, aslında bu ekolün kökeni Locke, Berkeley ve Hume gibi İngiliz deneyimciliğinin ve Kant'ın akılcılığına dayanır. Ayer, Quine, Richenbach ve Kripke gibi filozoflar bu ekolün önde gelen çağdaş temsilcileridir (Yazıcı, 2014).

Ayer (2010) ve Carnap (1967) gibi felsefecilerin doğrulanabilirlik konusundaki görüşleri ahlak ve siyaset felsefesi alanındaki gelişmeleri büyük ölçüde etkilemiştir. Birçok yorumcuya göre, analitik felsefenin bu anlayışından dolayıdır ki, ahlak ve siyaset konuları pratik bilimler alanına ait konular olarak görüldüğünden uzun yıllar bu konularda başarılı eserler verilmemiştir (Pettit, 1993). Bu durum John Rawls'un (1971) *Bir Adalet Kuramı* adlı eserinin ortaya çıkışına kadar devam etmiştir. Rawls'un bu eseri çağdaş siyaset felsefesinin başyapıtlarından biri olarak görülmektedir. Rawls'un felsefi gelişiminde ikinci dönem düşüncelerini yansıtan ve 1995 yılında yayımlanan *Siyasi Liberalizm* adlı eseri Türkçe'ye de çevrilmiştir.

Analitik Felsefe hem kendi içinden hem de dışarıdan bazı eleştirilere maruz kalmıştır. Hilary Putnam'ın şu tespiti çok ilginçtir: "Analitik hareket bir metafizik karşıtı hareket olarak ortaya çıktı, ancak günümüzde, en büyük metafizik hareket olduğunu söyleyebiliriz. Bunun kanıtı analitik felsefenin temel yapıtlarının 'sezgi'den bahsetmeye devam etmeleridir" (Putnam, 1994). Analitik felsefenin en çok eleştirilen ya da birçok insanın ondan uzak durmasının nedenleri arasında felsefe yapma işini salt argümantasyona indirgemesidir. Felsefeyi salt argümantosyanla doğruluk peşinden koşan bir işleve dönüştürmek onu kısırlaştırabilmekte ve özsel değer veya ifadeler üretmekten alıkoymaktadır. Bernart Williams, kendi felsefe yapma tarzının çoğunlukla analitik felsefe olduğunu ifade etmekle birlikte, analitik felsefenin bu yönünü şöyle eleştirir: "Felsefe çok fazla arı olamaz ve başkaca anlama biçimlerine yanaşmak zorundadır. Keskin biçimde doğrulukçu olmak imgelemi dışlamaz, aksine gerçekte onu gerektirebilir" (Willimas, 1996).

Günümüz felsefi ekollerinden ikincisi *Kıta Avrupa Felsefesi* olarak bilinir. Kıta Avrupa Felsefesi dar anlamıyla belli bir coğrafi bölgede gerçekleştirilen felsefe faaliyetini adlandırmak için değil, daha ziyade belli bir felsefe geleneğini ifade etmek için kullanılır. Çünkü bazı Fransız, Alman ve İspanyol filozoflar kıta Avrupa kökenli olmalarına karşın, bu ekole mensup değillerdir. Fenomenoloji, varoluşçuluk, yorumbilgisi (hermeneutics), eleştirel kuram, yapısalcılık ve yapıbozumculuk (deconstruction), post modernizm bu ekolün belli başlı düşünce akımlarıdır. Bu felsefe geleneği bir yönüyle romantizmin (Rousseau) ve idealizmin (Hegel) devamı olan bir anlayışı yansıtır. Marks, Kierkegaard, Nietzsche, Husserl ve Heidegger gibi filozofların görüşleri Hegel felsefesinin izlerini taşır. Kierkegaard ve Sartre gibi filozofların geliştirdikleri Varoluşçuluk Kıta Avrupa Felsefesinin belli başlı felsefi ekollerinden biridir (Yazıcı, 2014; West, 2005).

Kıta Avrupa felsefe geleneğindeki ekollerden biri de Fenomonolojik yaklaşımdır. Husserl'in geliştirdiği fenomenolojik yaklaşıma göre biz doğrudan bir bakışla şeylerin özünü araştırabilir ve anlayabiliriz. Husserl'in başlıca yapıtları arasında *Logical Investigations* (1901), *Ideas: General Introduction to Pure Phenomenology* (1913), *Cartesian Mediations* (1931), *Crisis of The European Sciences* (1936) yer alır.

Adorno, Marcuse ve Habermas gibi *Frankfurt Okulu*'na mensup felsefeciler ise Marksist geleneğin öncüleridir. Daha sonraki yıllarda Eleştirel Düşünce yaklaşımı olarak bilinen bu ekol düşünürlerinin daha çok dil felsefesi, sanat felsefesi, sosyal ve siyaset felsefesi alanında çalışmalarda

bulduklarını görüyoruz (Yazıcı, 2014). Her üç düşünürün birçok eseri Türkçe'ye çevrilmiş olup Türkiye'deki akademik felsefe çevrelerince yakından bilinirler.

Kıta Avrupa Felsefesinde yer alan düşünürlerin felsefe yapma tarzı, üslubu, ifade biçimleri ve ele aldıkları konular Analitik Felsefe geleneğine mensup düşünürlerden oldukça farklıdır. Analitik Felsefe, felsefeye tek anlamlılık kazandırmaya, felsefeyi bilime ve doğrulanabilir ifadelere yaklaştırmaya çalışırken Kıta Avrupa Felsefesinin en önemli özelliği "bilimciliğe" karşı olmasıdır. Kuşkusuz Analitik Felsefe ve Kıta Avrupa Felsefesi geleneklerinin yanında, dünyanın çeşitli yerlerinde farklı kültür ve değerlerin izlerini taşıyan felsefe gelenekleri de mevcuttur. Bunlar arasında İslam Felsefesi, Hint Felsefesi, Çin Felsefesi, Japon Felsefesi ve Afrika Felsefesi en önemlileri arasındadır. Dahası, Batı felsefesi geleneği içerisinde de bu iki yaklaşım içerisine girmeyen felsefe klasikleri de mevcuttur. Bu çalışmanın kapsamı çağdaş batı felsefesinin klasikleri ile sınırlı tutulduğu için araştırmanın kuramsal çerçevesi de bu yönüyle ele alınmıştır.

Kuzey Amerika felsefecilerine göre çağdaş felsefenin klasikleri

Bu çalışmanın bir benzeri 1999 yılında D. P. Lackey tarafından yapılmıştır. Lackey'in çalışmasında Amerika ve Kanada üniversitelerinin felsefe bölümlerinde görev yapan yaklaşık 5000 öğretim üyesine e-mail gönderilmiş, bunlardan 500 geri dönüş olmuştur. Lackey'in çalışmasında modern felsefenin klasikleri olarak en fazla tercih alan ilk 25 klasik eser, tercih sayılarıyla birlikte, şöyle bulunmuştur:

Tablo 1. Lackey'in Kuzey Amerika Felsefecileri üzerine yaptığı çalışmanın kitaplar açısından elde ettiği bulgular.

Sıra	Yazar ve Eser	1. Sırada Tercih
1	Ludwig Wittgenstein, <i>Philosophical Investigation</i>	179
2	Martin Heideger, <i>Being and Time</i>	134
3	John Rawls, <i>A Theory of Justice</i>	131
4	Ludwig Wittgenstein, <i>Tractatus Logico-Philosophicus</i>	77
5	Bertrand Russell and A. N. Whitehead, <i>Principia Mathematica</i>	64
6	W. V. O. Quine, <i>Word and Object</i>	63
7	Saul Kripke, <i>Naming and Necessity</i>	56
8	Thomas Kuhn, <i>The Structure of Scientific Revolutions</i>	51
9	Jean Paul Sartre, <i>Being and Nothingness</i>	38
10	A. N. Whitehead, <i>Process and Reality</i>	34
11	A. J. Ayer, <i>Language, Truth and Logic</i>	30
12	John Dewey <i>Experience and Nature</i>	25
13	Maurice Mearlau-Ponty, <i>Phenomenology of Perceptions</i>	23
14	G. E. Moore, <i>Principia Ethica</i>	19
15	William James, <i>Pragmatism</i>	18
16	Alasdair MacIntyre, <i>After Virtue</i>	18
17	Edmund Husserl, <i>Logical Investigations</i>	17
18	Edmund Husserl, <i>Ideas</i>	17
19	Simone de Beauvoir, <i>The Second Sex</i>	17
20	H. L. A. Hart, <i>The Concept of Law</i>	14
21	Gilbert Ryle, <i>The Concept of Mind</i>	14
22	Nelson Goodman, <i>Fact, Fiction, and Forecast</i>	13
23	Hans George Gadamer, <i>Truth and Method</i>	12

Turkish Studies

24	Derek Parfit, <i>Reasons and Persons</i>	12
25	Bertrand Russell, <i>The Problems of Philosophy</i> W. V. O. Quine, <i>From a Logical Point of View</i> Karl Popper, <i>Logic of Scientific Discovery</i>	11

Görülebileceği üzere, bu sıralamada hem analitik felsefe hem de kıta Avrupa felsefesine ait klasikler ilk sıralarda yer almaktadır. Bu düşünürler Türkiye’de yaygın olarak bilinirler ve birçoğunun eseri Türkçe’ye çevrilmiştir.

Lackey’in çalışmasında ayrıca çağdaş felsefenin klasik makalelerine de yer verilerek bu konuda elde edilen bulgular da açıklanmıştır. Yine bu çalışmada makale açısından on ve üzeri tercih alan eser ve yazarları şunlar olmuştur:

Tablo 2. Lackey’in Kuzey Amerika Felsefecileri üzerine yaptığı çalışmanın makaleler açısından elde ettiği bulgular.

Sıra	Yazar ve eser	1. sırada tercih
1	Quine, “Two Dogmas of Empiricism”	131
2	Russell, “On Denoting”	85
3	Godel, “On Formally Undecidable Propositions of Principia Mathematica and Other Systems”	40
4	Tarski, “The Concept of Truth”	39
5	Sellars, “Empiricism and the Philosophy of Mind”	37
6	Gettier, “Is Justified True Belief Knowledge?”	26
7	Putnam, “The Meaning of Meaning”	22
8	Thomson, “A Defence of Abortion”	22
9	Kripke, “Naming and Necessity”	20
10	Moore, “On Defence of Common Sense”	18
11	Anscombe, “Modern Moral Philosophy”	17
12	Rawls, “Justice as Fairness”	17
13	Nagel, “What is Like to be a Bat?”	17
14	Sartre, “Existentialism is a Humanism”	16
15	Austin, “A Plea for Excuses”	14
16	Quine, “On What There is”	14
17	Rawls, “Two Concept of Rules”	10
18	Davidson, “The Very Idea of a Conceptual Scheme”	10

Makaleler açısından Quine’in Türkçe’ye de çevrilmiş olan “Empirisizmin İki Dogması” (1987) adlı çalışması gerçekten de Kant’tan beri bildiğimiz analitik-sentetik ve a priori-aposteriori ayrımının felsefi temellerini sarsan bir çalışma olmuştur. Quine, bu makalesiyle “profesyonel Amerikan felsefesini pragmatik kökleriyle yeniden bağlayarak Amerikan felsefesini Viyana Çevresi’nden ve İngiliz Deneyimciliğinden kurtardı” (Lackey, 2009: 338). Bu sıralamada yer alan makalelerin büyük çoğunluğu analitik felsefe geleneğine ait çalışmalardır.

Araştırmanın kapsamı

Bu çalışmanın kapsamı çağdaş batı felsefesi klasikleriyle sınırlandırılmış olduğu için çalışmanın kuramsal boyutunda ve ölçme aracında çağdaş Türk-İslam felsefesi eserlerine yer verilmemiştir. Çalışmanın çıkış aşamasında bu alandaki eserlere de yer vermeyi planlamıştık. Ancak, daha sonra bu alana ait eserlerin birçok bakımdan batı felsefesi eserleriyle hakkaniyetli bir karşılaştırma yapma imkânı vermediğini gördüğümüzden çalışmanın kapsamı Batı felsefesi

Turkish Studies

klasikleriyle sınırlandırılmıştır. Çağdaş Türk Düşüncesine veya İslam Felsefesine ait klasiklerin neler olduğunun kendi kategorisi içerisinde tespit edilmesinin daha uygun olacağını düşünüyoruz.

Materyal ve yöntem

Araştırmanın modeli

Bu çalışmada, tarama modeli kapsamında betimleyici araştırma yöntemi kullanılmıştır. Sosyal bilimler alanında yaygın olarak kullanılan tarama modelleri belli bir zaman kesiti içinde ortaya çıkan olay, nesne, grup, birey veya durumları var olduğu şekliyle betimlemeye çalışan araştırma yaklaşımlarıdır (Neuman, 2007; Karasar, 1991). Betimleyici yöntem belli bir durumu tespit etmeye yönelik araştırma modelidir. Betimleyici araştırma kapsamında genel olarak, davranışlar, tutumlar, inançlar, görüşler, değerler, ilkeler, özellikler, beklentiler, bilgiler ve sınıflandırmalar incelenir (Neuman, 2007). Çalışmada nicel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Çağdaş batı felsefenin temel klasiklerinin yer aldığı ankette, katılımcılardan bu klasiklerden beşini önem sırasına göre belirlemeleri istenmiştir.

Evren ve örneklem

Araştırmanın evrenini Türkiye’de farklı fakülte ve bölümlerde felsefe alanında eğitim veren öğretim üyeleri oluşturmaktadır. Evrenin tümüne ulaşılmaya çalışılmıştır. Verilerin toplanması bazı üniversitelerde anketlerin elden ulaştırılarak doldurulması yoluyla sağlanmış, diğerlerinde ise öğretim üyelerine elektronik posta aracılığıyla anket formlarının gönderilerek katılımları talep edilmiştir. Yaklaşık 300 öğretim üyesine elden veya elektronik posta aracılığıyla veri toplama aracı ulaştırılmış, bunlardan 118 adet geri dönüş olmuştur. Geri dönüş oranı % 35 civarında olup bu oran evreni yüksek düzeyde temsil etme özelliğine sahiptir. Bazı araştırmacılar yalnızca 5 klasiği değil de tüm klasikleri 1’den 5’e kadar değerlendirdikleri için bu anketler araştırmaya dâhil edilmemiştir. 118 anketin 111’i araştırmaya dâhil edilmiştir.

Ölçme aracının geliştirilmesi ve verilerin toplanması

Çalışmanın bulguları *Çağdaş Felsefenin Klasikleri Anketi* aracıyla elde edilmiştir. Bu ölçme aracıda yer alan eserlerin tespiti için Lackey’in (1999) çalışması esas alınmıştır. Lackey’in çalışmasında ilk yirmi beş içerisinde yer alan eser ve düşünürlerin tamamına araştırmanın ölçme aracıda yer verilmiştir. Bunun yanı sıra, hem diğer güncel eserleri tespit etmek, hem de Türkiye’deki felsefe eğitimindeki ilgi ve eğilimleri yansıtması amacıyla beş farklı üniversiteden yedi öğretim üyesinin görüşüne başvurulmuştur. Ayrıca, ilgili eserlerin Google akademik veri tabanındaki atf sayılarına da bakılarak ölçme aracına son şekli verilmiştir. Sonuç olarak ölçme aracıda 84 eser ve onların yazar isimleriyle demografik sorular yer almıştır. Bu eserlerin 42’si halen Türkçe’ye çevrilmiş durumdadır. Hazırlanan anket Google dokümanlar adresli olarak elektronik posta yoluyla Türkiye’deki tüm felsefe bölümü öğretim üyelerine, İlahiyat Fakültelerinde felsefe alanında çalışan öğretim üyelerine ve bunların dışında diğer fakülte veya bölümlerde görev yapıp da eğitimi felsefe alanında olan öğretim üyelerine gönderilmiştir. Ayrıca 9 farklı üniversitenin felsefe bölümü öğretim üyelerine elden dağıtılarak verilerin toplanması sağlanmıştır.

Bulgular

Aşağıdaki sayfalarda sırasıyla araştırmanın örnekleme ve problem cümlelerine ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

Çalışmanın örnekleme ilişkine ilişkin bulgular

Bu kısımda araştırmaya katılan öğretim üyelerinin toplam sayısı, cinsiyet dağılımı, ilgi ve çalışma alanı ile felsefi eğitimi ve çalışmalarının yakın olduğu felsefi gelenek ile ilgili veriler yer almaktadır.

Tablo 3. Araştırmanın örnekleme ilişkine ilişkin bulgular.

Felsefi Gelenek			İlgi ve Çalışma Alanı		Cinsiyet		Toplam
KA	AF	TİF	Pratik Fel.	Teorik Fel.	Kadın	Erkek	
67	41	13	65	49	29	81	111
(% 61.5)	(% 37.6)	(% 11.9)	(% 51.9)	(44.5)	(% 24.4)	(% 73.6)	

KA: Kıta Avrupa Felsefesi, AF: Analitik Felsefe, TİF: Türk-İslam Felsefesi

Pratik Felsefe: Etik, Estetik, Siyaset Felsefesi, Tarih Felsefesi, Hukuk Felsefesi, Eğitim Felsefesi

Teorik Felsefe: Bilim Felsefesi, Bilim Tarihi, Bilgi Felsefesi, Mantık, Varlık Felsefesi, Zihin Felsefesi

Yukarıdaki tabloda da görüleceği gibi, araştırmaya toplam 111 kişi katılmıştır. Bunların % 73.6'sı erkek, % 24.4'i kadındır. Bir katılımcı cinsiyetle ilgili soruyu doldurmamıştır. Katılımcıların % 51.9'u ilgi ve çalışma alanının Etik, Estetik, Siyaset Felsefesi, Tarih Felsefesi, Hukuk Felsefesi, Eğitim Felsefesi gibi konularda, % 44.5'i de Bilim Felsefesi, Bilim Tarihi, Bilgi Felsefesi, Mantık, Varlık Felsefesi, Zihin Felsefesi gibi alanlarda olduğunu bildirmiştir. Akademik eğitiminin ve çalışmalarının Kıta Avrupa Felsefesi geleneği içinde yer aldığını belirtenlerin oranı % 61.5, Analitik Felsefe geleneği içinde yer alanların oranı % 37.6, Türk-İslam Felsefesi geleneği içinde yer alanların oranı ise % 11.9 olmuştur. Yukarıdaki tabloda toplam sayılar ile demografik sorulardaki sayılar arasında farklılığın olması bazı katılımcıların demografik soruları boş bırakmasından bazı katılımcıların da ilgi ve çalışma alanlarını hem teorik, hem de pratik felsefe olarak göstermelerinden kaynaklanmaktadır.

Çalışmanın ana problem cümlesine ilişkin bulgular

Araştırmanın ana problem cümlesi "Felsefe bölümü öğretim üyelerinin değerlendirmesine göre, çağdaş Batı felsefesinin temel klasikleri nelerdir?" sorusu idi. Aşağıdaki tabloda (Tablo 2) bu problem cümlesine ilişkin bulgular yer almaktadır. Bu tabloda her bir eserin ilk 5 tercih içinde ve birinci sırada kaç kez yer aldığı ile ilgili bulgular yer almaktadır:

Tablo 4. Toplam 10 ve üzeri tercih alan eserlerin sıralaması

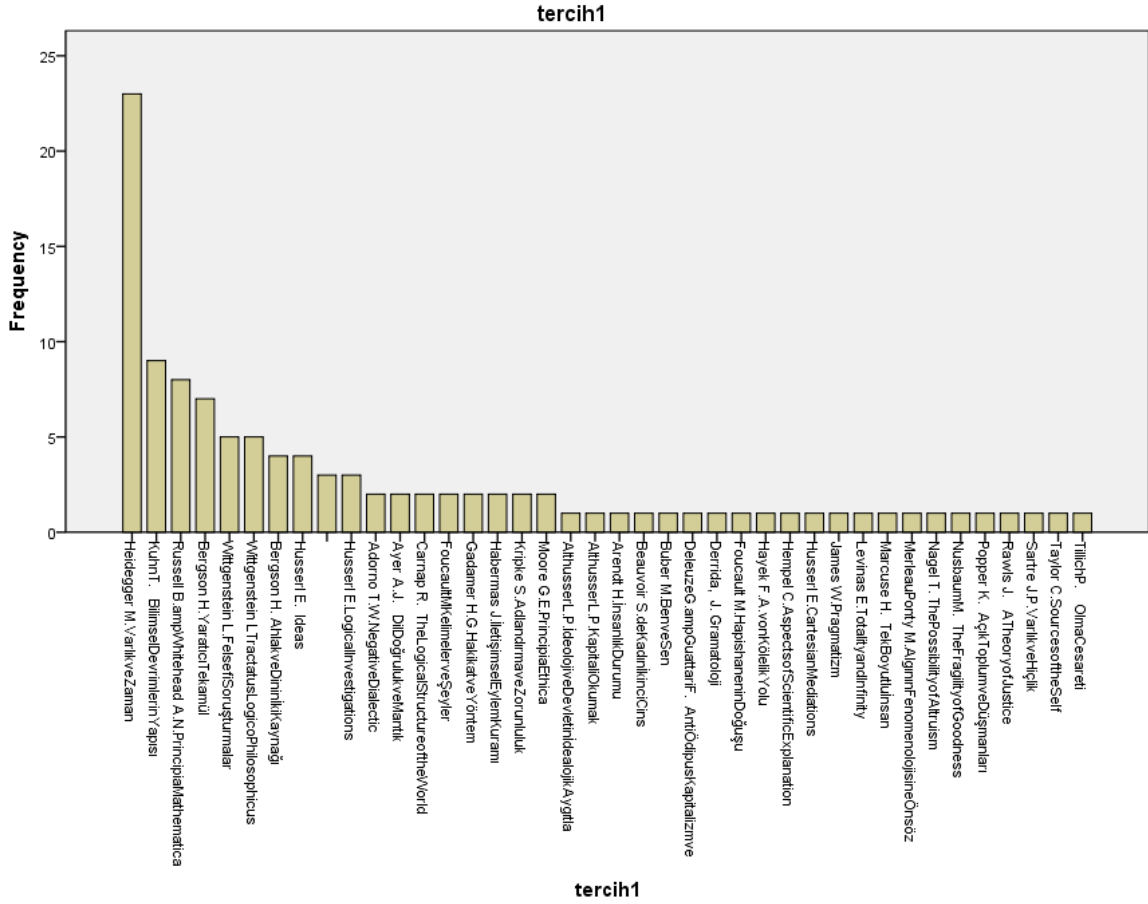
Sıra	Yazar ve Eser	İlk 5'teki Toplam Tercih	1. Sırada Tercih
1	Heidegger, M. Varlık ve Zaman	56	26
	Wittgenstein, L. Felsefi Soruşturmalar	41	9
2	Kuhn, T. Bilimsel Devrimlerin Yapısı	41	10
3	Wittgenstein, L. Tractatus-Logico-Philosophicus	37	9
4	Sartre, J. P. Varlık ve Hiçlik	30	2
5	Russell, B. & Whitehead, A. N. Principia Mathematica	25	11
6	Rawls, J. A Theory of Justice	24	5
7	Popper, K. Açık Toplum ve Düşmanları	21	3
8	Foucault, M. Kelimeler ve Şeyler	19	2
9	Bergson, H. Yaratıcı Tekâmül	18	9
10	Popper, K. Bilimsel Araştırmanın Mantığı	17	2
	Gadamer, H. G. Hakikat ve Yöntem	16	3
11	Habermas, J. İletişimsel Eylem Kuramı	16	3
	Derrida, J. Gramatoloji	16	2
12	Husserl, E. Ideas	14	5
	MacIntyre, A. Erdem Peşinde	14	0
	Husserl, E. Logical Investigations	13	4
13	Quine, W. V. O. Word and Object	13	3
	Foucault, M. Hapishanenin Doğuşu	13	2
	Whitehead, A. N. Process and Reality	13	0
	Adorno, T. W. Negative Dialectic	12	4
	Kripke, S. Adlandırma ve Zorunluluk	12	3
14	Deleuze, G. & Guattari, F. Anti-Ödipus: Kapitalizm ve Şizofreni	12	2
	Merleau-Ponty, M. Algının Fenomenolojisine Önsöz	12	1
	Beauvoir, S. de Kadın İkinci Cins	12	1
	Bergson, H. Ahlak ve Dinin İki Kaynağı	11	6
	Carnap, R. The Logical Structure of the World	11	4
15	Arendt, H. İnsanlık Durumu	11	1
	Nozick, R. Anarşi, Devlet ve Ütopya	11	1
	Rawls, J. Siyasal Liberalizm	11	1
	Ayer, A. J. Dil, Doğruluk ve Mantık	10	3
16	Chomsky, N. Syntactic Structures	10	3
	Russell, B. Felsefe Problemleri	10	2

Tabloda toplamda 10 ve üzeri tercih alan eserlere yer verilmiştir. Yukarıdaki bulgular değerlendirildiğinde çağdaş felsefenin en önemli klasiğinin Heidegger'in *Varlık ve Zaman* (56 kez) adlı eseri olduğu görülmektedir. Onu Wittgenstein'in *Felsefi Soruşturmalar* (41 kez), T. Kuhn'un *Bilimsel Devrimlerin Yapısı* (41 kez) ve yine Wittgenstein'in *Tractatus-Logico-Philosophicus* (37) adlı eserleri izlemektedir.

Grafik 1'de de görüleceği gibi Heidegger'in *Varlık ve Zaman* adlı eseri birinci sırada tercih edilme açısından önemli bir farklılık göstermiştir

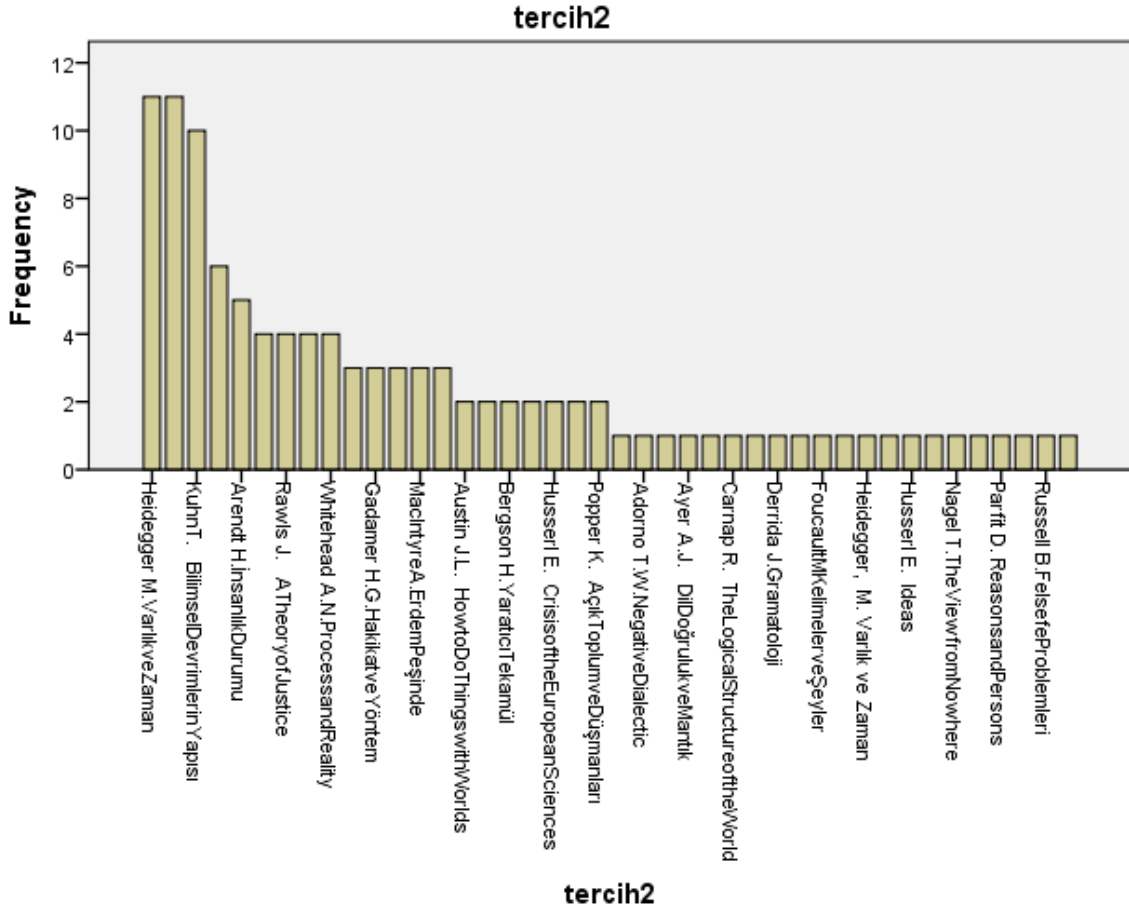
Turkish Studies

Grafik 1. Birinci tercih grafiği.

Buna karşın ikinci tercih ve sonrasındaki sıralamalar açısından Felsefi Soruşturmalar ve Bilimsel Devrimlerin Yapısı yaklaşık aynı oranda tercih edilmiştir (Bakınız Grafik 1 ve Grafik 2). Örneğin, ikinci tercih açısından ise Heidegger ile Kuhn arasında benzer sonuçlar ortaya çıkmaktadır (Grafik 2).

Grafik 2. İkinci tercih grafiği.

Lackey, çalışmasında bazı katılımcıların stratejik tercihte bulduklarını belirtmiştir. Aslında böyle bir tercih gayet doğaldır çünkü akademisyenlerin kendi ilgi ve çalışma alanlarına ait eserleri daha önemli bulmaları beklenen bir sonuçtur. Bu varsayımı tespit etmek için çalışmamızın bir diğer amacı felsefe klasikleri tercihinin akademik eğitim ve çalışma alanına göre farklılaşmış farklılaşmadığını tespit etmektir. Araştırma bulguları bu varsayımı doğrulamaktadır. Örneğin, akademik eğitimi Kıta Avrupa Felsefesi alanında olanların 4'ü, Türk-İslam Felsefesi alanında olanların 2'si Bergson'un *Yaratıcı Tekâmül* adlı eserini ilk sırada gösterirken, Analitik Felsefe eğitimi almış olanlardan sadece 1'i bu eseri ilk sırada göstermiştir.

Turkish Studies

Tablo 5. Akademik eğitime göre tercih farklılığı

Akademik Eğitim Alanı	Eser	1	2	3	4	5	Top
Kıta Avrupa Felsefesi	Yaratıcı Tekamül	4	1	1	1	1	8
	Varlık ve Zaman	18	9	5	4	2	38
Analitik Felsefe	Yaratıcı Tekamül	1	0	0	1	1	4
	Varlık ve Zaman	3	1	3	1	1	9
Türk-İslam Felsefesi	Yaratıcı Tekamül	2	0	0	0	0	2
	Varlık ve Zaman	2	2	0	0	0	4
	Yaratıcı Tekamül	7	1	1	2	2	14
Toplam	Varlık ve Zaman	23	12	8	5	3	51

Benzer farklılık katılımcıların ilgi alanına göre de ortaya çıkmaktadır. Örneğin Russell ve Whitehead'ın ortak eseri olan *Principia Mathematica*'yı teorik felsefe ilgi alanına ait katılımcıların 7'si birinci sırada gösterirken, pratik felsefe ilgi alanına ait olanların sadece 1'i birinci sırada göstermiştir. Kuhn'un *Bilimsel Devrimlerin Yapısı* açısından böyle bir farklılık ortaya çıkmamıştır. Sonuç olarak, frekans dağılımı açısından değerlendirdiğimizde, katılımcıların tercihleri ile akademik eğitim ve ilgi alanları arasında önemli farklılıklar ortaya çıkmaktadır. Bu bulgu, araştırma öncesinde öngördüğümüz bir sonuçtur.

Sonuç ve değerlendirme

Heidegger'in *Varlık ve Zaman* adlı eserinin çoğu katılımcı tarafından birinci sırada gösterilmesi şaşırtıcı değildir. 2015 yılı itibariyle YÖK Tez arama motoruna göre Türkiye'de doğrudan Heidegger üzerine yapılmış yetmişin üzerinde lisansüstü tez bulunmaktadır. Keza, doğrudan Wittgenstein'in felsefesi üzerine kırkın üzerinde, Thomas Kuhn'un bilim felsefesi üzerine onun üzerinde lisansüstü tez yapılmıştır.

Günümüzde bir eserin akademik değerini belirleyen ölçütlerden biri de aldığı atıf sayısına göre belirlenmektedir. Öğretim üyelerinin tercihleri ile yayının aldığı atıf sayısı arasında bir paralellik olup olmadığına bakmak için ilk on içinde yer alan eserlerin Google Akademik veri tabanına göre aldıkları atıf sayılarına baktık.

Tablo 6. İlk on içinde yer alan eserlerin Google Akademik veri tabanına göre aldığı atıf sayısı.

Sıra	Yazar ve Eser	Atıf Sayısı
1	Heidegger, <i>Varlık ve Zaman</i>	22.042
	Wittgenstein, <i>Felsefi Soruşturmalar</i>	5.441
2	Kuhn, <i>Bilimsel Devrimlerin Yapısı</i>	80.537
3	Wittgenstein, <i>Tractatus-Logico-Philosophicus</i>	18.581
4	Sartre, <i>Varlık ve Hiçlik</i>	7.837
5	Russell & Whitehead, <i>Principia Mathematica</i>	4.978
6	Rawls, <i>A Theory of Justice</i>	56.569
7	Popper, <i>Açık Toplum ve Düşmanları</i>	8.450
8	Foucault, <i>Kelimeler ve Şeyler</i>	17.412
9	Bergson, <i>Yaratıcı Tekâmül</i>	3.696
10	Popper, <i>Bilimsel Araştırmanın Mantığı</i>	21.961

Turkish Studies

Gerek Lackey'in gerekse bizim çalışmamızda elde edilen sıralama ile adı geçen eserlerin aldığı atıf sayısında önemli farklılıklar vardır. *Varlık ve Zaman*'ın felsefi önemine rağmen Google Akademik'te J. Rawls ve T. Kuhn'un eserlerinden daha az atıf alıyor olması hususunda bazı değerlendirmeler yapılabilir. Her şeyden önce *Varlık ve Zaman* ontoloji gibi spesifik bir alana ait bir eserdir. Buna karşın Rawls'ın eseri siyaset felsefesi, etik, hukuk, siyaset bilimi gibi birçok alanı ilgilendiren bir eserdir. Bu nedenle farklı disiplinlerde yapılan çalışmalarda kaynak eser olması doğaldır. Keza, Kuhn'un eseri de genel anlamda tüm bilim alanlarında bilginin doğası ve yöntem konusunda etkili olmuş bir eserdir. Son olarak, Rawls ve Kuhn'un eserleri nihayetinde Anglo-Sakson akademik geleneğinin ürünleridir ve akademik yayın dünyasında da bu geleneğin ürünlerinin daha fazla yer alıyor olması beklenen bir durumdur.

Bu çalışmada elde ettiğimiz veriler birçok bakımdan Lackey'in (1999) Amerika ve Kanada örneğinde yaptığı çalışmadaki verilerle benzerlik göstermektedir. Lackey'in çalışmasında ilk on sırada yer alan eserlerden yedisi bizim çalışmamızda da ilk on sırada yer almıştır. Lackey'in ilk yirmi beş listesinde yer almayıp bizim çalışmamızın ilk on altı sıralamasında (on ve üzeri tercih edilen) yer almış olan bazı eserler de mevcuttur: Bergson-*Yaratıcı Tekâmül*, Foucault-*Kelimeler ve Şeyler*, Popper-*Açık Toplum ve Düşmanları*, Habermas-*İletişimsel Eylem Kuramı*, Derrida-*Gramatoloji*, Adorno-*Negative Dialectic*, Deleuze, Guattari-*Anti-Ödipus: Kapitalizm ve Şizofreni*, Bergson-*Ahlak ve Dinin İki Kaynağı*, Carnap-*The Logical Structure of the World*, Arendt-*İnsanlık Durumu*, Nozick-*Anarşi, Devlet ve Ütopya*, Rawls-*Siyasal Liberalizm*, Chomsky-*Syntactic Structures*. Bu eserlerin bir kısmı Analitik felsefe geleneğine, bir kısmı ise Kıta Avrupa felsefesi geleneğine aittir.

Bu çalışmada elde ettiğimiz sonuçlara göre, çağdaş felsefenin klasiklerinin ülkemizde büyük ölçüde bilindiği, Kıta Avrupa ve Analitik Felsefe geleneklerine ait eserlerin hemen hemen eşit ölçüde tanındığını söyleyebiliriz.

Bu çalışma Türkiye'de felsefe eğitimi ile ilgili akademik çalışmalara bir katkı sağlamak amacıyla yapılmıştır. Tüm gelişmiş ülkelerde olduğu gibi, ülkemizde de eğitim programlarına yönelik kalite geliştirme çalışmalarının başarıyla yürütülebilmesi için bu alanda mevcut programların yanı sıra akademik personelin bilgi, tutum ve eğilimlerini araştırarak çalışmalara ihtiyaç vardır. Girişte de belirttiğimiz gibi, Türkiye'de felsefe lisans eğitiminde felsefe klasiklerine yeterince yer vermemek ortak sorunlardan biridir (Ketenci ve Tosun, 2014). Bu çalışmayla elde edilen sonuçlar Türkiye'de lisans ve lisansüstü öğrencilerin tez konularında ve çalışmalarında felsefenin temel klasikleri arasında olup çalışılmamış düşünürler üzerine yönelmelerine, felsefe bölümlerinin ders içeriklerini ve programlarını gözden geçirmelerine, yayın evlerinin ve çevirmenlerinin akademik dünyanın önemli bulduğu ama kendilerinin farkında olmadıkları felsefenin klasiklerine yönelmelerine katkı sağlayacaktır. Araştırmayla elde edilen bulguların Türkiye'de felsefe hareketleri, çalışmaları, ilgisi ve eğitimi konusunda akademisyenlere ve eğitimcilere yardımcı olacağını umuyoruz.

KAYNAKÇA

- Akgün, M. (2005). *Materyalizmin Türkiye'ye Girişi*, Elis Yayınları: Ankara.
- Ayer A. J. (2010). *Dil, Doğruluk ve Mantık*, Metis: İstanbul.
- Bayraktar, L. (2016). *Cumhuriyet Döneminde Türkiye'de Felsefe*, Aktif Düşünce: Ankara.
- Bayraktar, L (1998) "Bergsonculuğun Türkiye'ye Girişi ve İlk Temsilcileri", *Felsefe Dünyası*, 28, 62-72.

Turkish Studies

International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 11/ 19 Fall 2016

- Biçer, B. (2010). Türkiye’de Cumhuriyet Öncesi Dönemde Türk Okulları İle Amerikan Kolejlerinde Felsefe Grubu Derslerinin Öğretimi (1839–1922). *Zeitschrift für die Welt der Türken/ Journal of World of Turks*, 2 (3), 195-211.
- Bolay, S. H. (2008). *Türkiye’de Ruhçu ve Maddeci Görüşün Mücadelesi*, Nobel Yayın Dağıtım: İstanbul.
- Carnap, R. (1995). “Bilim ve Felsefe”, *Bilim Felsefesi* içinde, Cemal Yıldırım, Remzi Kitapevi:İstanbul.
- Kafadar, O. (2001). *Türkiye’de Felsefe Eğitimi*, İz Yayıncılık Yeni Zamanlar Sahaf: İstanbul.
- Karasar, N. (1991). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*, Ankara.
- Kaynaradağ, A. (2002). *Türkiye’de Cumhuriyet Döneminde Felsefe*, T. C. Kültür Bakanlığı Yayınları: Ankara.
- Kearney, R. (1994). *Twentieth-Century Continental Philosophy*, Routledge: London.
- Ketenci, T. & Tosun, C. M. (2014). *Yükseköğretimde Felsefe Eğitimi*, Türkiye Felsefe Kurumu Yayınları: Ankara.
- Küyel, M. T. (1976). *Türkiye’de Cumhuriyet Döneminde Felsefe Eylemi*, Ankara Üniversitesi Yayınları: Ankara.
- Lackey, D. P. (1999). “What are the Modern Classics? The Baruch Poll of Great Philosophy in the Twentieth Century”, *The Philosophical Forum*, 30, 4: 329-346
- Magee, B. (1985). *Yeni Düşün Adamları*, Birey Toplum Yayınları:Ankara.
- Martinich, A. P., & Sosa, D. (2001). *A Companion to Analytic Philosophy*, Blackwell: Oxford.
- Neuman, W. L. (2007). *Toplumsal Araştırma Yöntemi*, Yayın Odası:İstanbul.
- Pettit, P. (1993). *A Companion to Contemporary Philosophy*, Blackwell: Massachusetts
- Putnam, H. (1994). “Between the New Left and Judaism”, *The American Philosophers* içinde (ed. G. Borradori), the University of Chicago Press: Chicago.
- Quine, W. V. (1987). “Bir Deneycilik Dogması,” çev. V. Hacıkadiroğlu, *Felsefe Tartışmaları*, 1, s. 9-22.
- Rawls, J. (1971). *A Theory of Justice*, Harvard University Press: Massachusetts.
- Rawls, J. (2007). *Siyasal Liberalizm*, İstanbul Bilgi Üniversitesi Yayınları: İstanbul
- Sartre, J. P. (2009). *Varlık ve Hiçlik*, İthaki Yayınları: İstanbul.
- Searle, J. R. (1996). “Contemporary philosophy in the United States”, *The Blackwell Companion to Philosophy*, eds. N. Bunnin & E. P. Tsui-James içinde, Blackwell: London, s. 1-24.
- West, D. (2005). *Kıta Avrupa Felsefesine Giriş*, Paradigma: İstanbul.
- Williams, B. (1996). “Contemporary Philosophy: A Second Look”, *The Blackwell Companion to Philosophy*, eds. N. Bunnin & E. P. Tsui-James içinde, Blackwell: London, s. 25-37.
- Yazıcı, S. (2014). *Felsefeye Giriş*, Yeni İnsan Yayınları: İstanbul.

Citation Information/Kaynakça Bilgisi

Yazıcı, A. & Yazıcı, S. (2016). “Çağdaş Felsefenin Klasikleri: Felsefe Öğretim Üyelerinin Tercihleri Üzerine Nicel Bir Araştırma / İngilizce Makale Adı”, *TURKISH STUDIES -International Periodical for the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic-*, ISSN: 1308-2140, Volume 11/19 Fall 2016, ANKARA/TURKEY, www.turkishstudies.net, DOI Number: <http://dx.doi.org/10.7827/TurkishStudies.9937>, p. 807-824.